

Školní preventivní strategie 2023-2027 Základní školy Valdice, příspěvková organizace

Obsah

1. Úvod
2. Principy Strategie
3. Základní cíle Strategie
4. Cílové skupiny
5. Specifika primární prevence
6. Formy rizikového chování
7. Prioritní oblasti Strategie na příští období
8. Prevence rizikového chování a šikany ve školním vzdělávacím programu
9. Závěr

1. Úvod

Školní preventivní strategie je dlouhodobým preventivním programem a vychází z konkrétních podmínek Základní školy Valdice, příspěvkové organizace. Definuje dlouhodobé a krátkodobé cíle při prevenci a řešení šikany a dalších projevů rizikového chování.

Cílem školní preventivní strategie je:

- oddalovat, bránit nebo snižovat výskyt rizikových forem chování, zvyšovat schopnost žáků činit informovaná a zodpovědná rozhodnutí,
- pojmenovávat problémy z oblasti rizikových forem chování,
- pomáhat zejména těm jedincům, kteří pocházejí z nejvíce ohrožených skupin,
- podporovat zdravý životní styl, tj. harmonickou rovnováhu tělesných a duševních funkcí s pocitem spokojenosti, chuti do života, tělesného i duševního blaha,
- poskytovat podněty ke zpracování Preventivního programu.

2. Principy Strategie

NEJSME V TOM SAMI - Partnerství a společný postup

Strategie podporuje partnerství a širokou spolupráci na všech úrovních při respektování kompetencí.

Základní škola Valdice

PROBLÉM JE TVOŘEN MOZAIKOU - Komplexní řešení problematiky primární prevence rizikového chování

Preventivní programy je nutné koncipovat komplexně v koordinované spolupráci zaměstnanců školy, žáků a jejich zákonných zástupců i dalších institucí (OSPOD, Policie ČR, PPP, ...).

MOZAIKA ZAPADÁ DO DĚJE - Kontinuita působení a systematickosti plánování

Preventivní působení musí být systematické a dlouhodobé. Jednorázové aktivity bez ohledu na rozsah a náklady nemají takový efekt.

PTÁME SE SAMI SEBE - Uplatnění analýzy současné situace

Aktivity realizované v rámci primární prevence jsou založené na analýze současné situace, pojmenovaných problémech, potřebách a prioritách.

ZNÁME SE - Cílenost a adekvátnost informací i forem působení

Realizované preventivní aktivity musí odpovídat cílové skupině a jejím věkovým a sociokulturním charakteristikám a potřebám.

CHCEME A NE, NECHCEME - Pozitivní orientace primární prevence

Nabídka pozitivních alternativ a využívání pozitivních modelů vykazují větší efektivitu než používání negativních příkladů v preventivních aktivitách.

ZLEPŠUJEME SE - Orientace na kvalitu postojů a změnu chování

Každé primárně preventivní působení si klade za cíl mít pozitivní vliv na změnu postojů a chování daného jedince. Součástí preventivních programů by proto mělo být získání relevantních sociálních dovedností, relevantních znalostí a dovedností potřebných pro život.

3. Základní cíle Strategie

Hlavní cíl

Hlavním cílem Strategie prevence rizikového chování je minimalizovat vznik a snížit míru rizikového chování žáků prostřednictvím efektivního systému prevence, fungujícího na základě komplexního působení všech na sebe vzájemně navazujících subjektů.

Specifické cíle

- Výchova k předcházení, minimalizaci či oddálení rizikových projevů chování, ke zdravému životnímu stylu, k rozvoji pozitivního sociálního chování a rozvoji psychosociálních dovedností a zvládnání zátěžových situací osobnosti jako standardní součást výchovně vzdělávacího

Základní škola Valdice

procesu v prostředí školy a dále pak motivace k opuštění rizikového chování, pokud již nastalo a ochrana před případnými dopady rizikového chování.

- Vytvořit fungující systém primární prevence ve škole, kde jsou jasně pojmenovány role a kompetence jednotlivých zaměstnanců a institucí včetně stanovení pravidel komunikace mezi nimi a jejich vzájemné spolupráce.

4. Cílové skupiny

Strategie primární prevence rizikového chování je zaměřena zejména na níže uvedené skupiny populace.

Primární cílové skupiny

Žáci školy

Specifické skupiny žáků

Jedná se o skupiny žáků se zvýšeným rizikem problémů s chováním (např. děti z rodin, kde je páchána trestná činnost, se závislostí na alkoholu apod.).

Další cílové skupiny

- Rodiče: Zejména rodina s rizikovými faktory – děti pocházející z rodin, kde se vyskytují rizikové faktory.
- Veřejnost: Aktivní zapojení veřejnosti do prevence rizikových projevů chování, a to prostřednictvím dostatečného informování a aktivitami specificky zaměřenými na tuto cílovou skupinu.
- Pracovníci v primární prevenci rizikového chování: Vzdělaní a kvalifikovaní pracovníci v primární prevenci rizikového chování, kteří jsou vybaveni odpovídajícími znalostmi, dovednostmi a způsobilostmi podle úrovně, kterou v primární prevenci zajišťují (ředitel školy, pedagogové školy, školní metodik prevence, výchovný poradce i nepedagogičtí pracovníci školy)

5. Specifika primární prevence

Specifickou primární prevenci lze rozdělit podle cílové skupiny, intenzity programu, podle prostředků a nástrojů, které program využívá a na jaké úrovni je zapojení cílové skupiny, a to do tří úrovní:

- Všeobecná primární prevence – se zaměřuje na běžnou populaci žáků, zohledňuje pouze věková kritéria. Jedná se většinou o programy pro větší počet účastníků (obvykle třída).

Základní škola Valdice

- Selektivní primární prevence – se zaměřuje na skupiny osob, u kterých jsou ve zvýšené míře přítomny rizikové faktory pro vznik a vývoj různých forem rizikového chování a jsou většinou více ohrožené než jiné skupiny populace. Pracujeme zde s menšími skupinami, případně i jednotlivci.
- Indikovaná primární prevence – je zaměřena na jedince, u kterých se již vyskytly projevy rizikového chování. Jedná se o práci s populací s výrazně zvýšeným rizikem výskytu či počínajících projevů rizikového chování. Jedná se o individuální práci s klientem.

6. Formy rizikového chování

Primární prevence rizikového chování u žáků se zaměřuje prioritně na předcházení rozvoje rizik, které směřují zejména k následujícím rizikovým projevům v chování žáků:

- 01 Návykové látky
- 02 Rizikové chování v dopravě
- 03 Poruchy příjmu potravin
- 04 Alkohol
- 05 Syndrom CAN
- 06 Školní šikanování
- 07 Kyberšikana
- 08 Homofobie
- 09 Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus
- 10 Vandalismus
- 11 Záškoláctví
- 12 Krádeže
- 13 Tabák
- 14 Krizové situace spojené s násilím
- 15 Netolismus
- 16 Sebepoškozování
- 17 Nová náboženská hnutí
- 18 Rizikové sexuální chování
- 19 Příslušnost k subkulturám
- 20 Domácí násilí
- 21 Hazardní hry
- 22 Poruchy autistického spektra (PAS)

Základní škola Valdice

7. Prioritní oblasti Strategie na příští období

Na základě realizace primární prevence rizikového chování v uplynulém období byly vytipovány následující klíčové oblasti, jimž se Strategie věnuje:

- Interní spolupráce všech pracovníků školy a propojování strategie prevence s běžnou výukou a chodem školy.
- Externí spolupráce s jednotlivci a organizacemi – odborníci ve svých oborech.

8. Prevence rizikového chování a šikany ve školním vzdělávacím programu

Školní vzdělávací program	
Osobnostní a sociální výchova:	
Morální rozvoj, Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	Žáci se učí spolupracovat, plánovat, rozdělovat a přijímat úkoly, role, hledat způsoby řešení problémů. Hodnoty, postoje, praktická etika. Dále je téma zahrnuto do předmětu Český jazyk a literatura – diskuze nad čtenými texty, v Prvouce, výchově ke zdraví, výchově k občanství.
Psychohygienu	Téma se v největší míře objevuje v předmětech vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět, Člověk a zdraví. Téma se ale prolíná každodenním životem školy, v rámci rozvržení činností vyučovacích i v rámci odpoledních volnočasových aktivit děti vedeme vlastním příkladem k dovednosti organizace času s ohledem na psychohygienu.
Poznávání lidí	Tematický okruh je nedílnou součástí každodenního života ve škole. Žáci poznávají nejen sebe, ale i své spolužáky, učí se je tolerovat, vyznat se ve smyslu kamarádství, učí se určovat přijatelné hranice osobních vztahů.

Základní škola Valdice

Mezilidské vztahy	Hlavním principem tohoto tématu je vzorové chování vyučujících a ostatních zaměstnanců školy, jejich způsoby řešení situací, které děti přejímají. Je náplní všech vyučovacích předmětů v rámci všech ročníků – přirozené vedení žáků (péče o dobré vztahy; chování podporující dobré vztahy, empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc; lidská práva jako regulativ vztahů; vztahy a naše skupina/třída.
Komunikace	Komunikace – téma komunikace je v největší míře zařazeno do vyučovacího předmětu Český jazyk, Anglický jazyk a Prvouka, resp. Vlastivěda. Vycházíme z toho, že pedagog je společně s rodiči primárním vzorem, a tedy i jeho chování mimo školu vyžaduje takové způsoby komunikace, které mohou děti přirozeně přebírat. V rámci podpory verbální i neverbální komunikace se hojně využívá dramatizace a její prvky v běžných vyučovacích hodinách. V rámci tématu je brán na zřetel nejen vlastní projev, ale také dovednost naslouchat, pozorovat, vést dialog, vnímat chování své i druhých – řeč skutků, zvládnutí různých situací (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, přesvědčování, řešení konfliktů, vyjednávání, vysvětlování, žádost, komunikační obrana proti agresi a manipulaci, pravda, lež a předstírání).
Kooperace a kompetice	Kooperace a kompetice – téma se opět prolíná všemi vyučovacími předměty v rámci všech ročníků. Skupinová práce, projekty, společné plánování činností – vyučující je v roli koordinátora, vede žáky k dovednosti seberegulace v situaci nesouhlasu, odporu, dovednosti odstoupit od vlastního nápadu, dovednost navazovat na druhé a rozvíjet vlastní linku jejich myšlenky. S tématem úzce souvisí téma komunikace, řešení konfliktů, schopnost přijmout roli, podřídit se, ale také vést skupinu, vyrovnat se s konkurencí. Do výuky jsou zařazovány skupinové práce, soutěže.

Základní škola Valdice

<p>Morální rozvoj, Řešení problémů a rozhodovací dovednosti</p>	<p>Morální rozvoj, Řešení problémů a rozhodovací dovednosti – žáci se učí spolupracovat, plánovat, rozdělovat a přijímat úkoly, role, hledat způsoby řešení problémů. Hodnoty, postoje, praktická etika – témata jsou naplňována v rámci diskusních chviliek. Dále je téma zahrnuto do předmětu Český jazyk a literatura – diskuze nad čtenými texty, v Prvouce, výchově ke zdraví, výchově k občanství.</p>
<p>Výchova demokratického občana:</p>	
<p>Občan, občanská společnost a stát</p>	<p>Téma je dotčeno v předmětu Vlastivěda (4. ročník) – práva a povinnosti občana, odpovědnost člověka za své činy, listina základních lidských práv a svobod..., latentně se však objevuje v předmětech Prvouka a Český jazyk. Žáci jsou vedeni k vlastní zodpovědnosti, jako k principu demokratické společnosti, která je zcela odlišná od anarchie. Součástí této odpovědnosti je spolurozhodování o životě ve škole.</p>
<p>Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování</p>	<p>Tematický okruh je zařazen do předmětu Vlastivěda (4., 5. ročník) – rozbor modelových situací – práce s textem (demokracie, diktatura, anarchie); (principy demokracie – spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka); (význam Ústavy jako základního zákona země); (demokratické způsoby řešení konfliktů a problémů v osobním životě i ve společnosti).</p>
<p>Multikulturní výchova:</p>	
<p>Kulturní diference, Lidské vztahy, Etnický původ, Multikulturalita, Princip sociálního smíru a solidarity</p>	<p>Všechny tematické okruhy jsou dotčeny ve všech ročnících v předmětu Český jazyk a Anglický jazyk, podstatným podílem se objevují i v předmětech Prvouka a Vlastivěda. Otázka solidarity je nedílnou součástí každodenní situace ve školních třídách, včetně slušnosti a vzájemnosti. Jinakost je považována za přirozenou součást lidského života.</p>
<p>Environmentální výchova:</p>	

Základní škola Valdice

Ekosystémy	Ekosystémy – téma je naplňováno v rámci vyučovacích předmětů Prvouka a Přírodověda. Škola se snaží vytváření vztahu k přírodě, ve které žáci žijí. Organizuje tak besedy, přednášky s ochránci zvířat, sokolníky, myslivci a dalšími spolky. Škola úzce spolupracuje s Muzeem Český ráj.
Základní podmínky života, Lidské aktivity a problémy životního prostředí, Vztah člověka k prostředí	Tematický okruh se prolíná výukou předmětů náležejících do vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět a Člověk a příroda. Žáci jsou vedeni k vlastní – individuální – odpovědnosti za životní prostředí. Škola dvakrát za školní rok organizuje tzv. Sběrové dny, vede žáky k odpovědnému třídění školního odpadu. Součástí ekologických aktivit je i průběžná úprava školního prostředí a okolí školy, podílíme se na aktivitách spojených s Dnem Země. Téma životního prostředí se prolíná i do výtvarných činností – práce s přírodními materiály, tvoření z recyklovaných materiálů.
Mediální výchova:	
Receptivních činností: kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	Téma je naplňováno v největší míře v předmětech Výchova k občanství, Český jazyk a Informatika při práci s textem a v Českém jazyce. Žáci jsou vedeni ke kritickému hodnocení sdělení – rozlišování zábavních („bulvárních“) prvků ve sdělení od informativních a společensky významných, hodnocení zpracování, výběru slov a záběrů apod. Dále usilujeme o chápání podstaty mediálního sdělení, objasňování jeho cílů a pravidel; identifikování základních orientačních prvků v textu. Jedním z podstatných témat je vztah mezi skutečností a ideály krásy, reklamy a otázka záměrného ovlivňování společenského mínění.
Informatika	Bezpečný internet.
Prvouka, Přírodověda, Vlastivěda	Člověk – biologie, zdraví, hygiena, vztahy
Tělesná výchova	Pohyb, hygiena, zdravý životní styl, pravidla, první pomoc

Základní škola Valdice

+ **projektová výuka** (například: ochrana zvířat, ochrana životního prostředí, dny s hasiči, policisty, myslivci, setkání s lidmi s postižením, akce pro seniory, akce pro obec,...)

9. Závěr

Základní škola Valdice je menší základní školou, což je v prevenci sociálně patologických jevů velkou výhodou. Své žáky známe, máme úzký kontakt s jejich rodiči i s veřejností a proto máme ty nejlepší podmínky k rozpoznávání problémů již v jejich zárodcích. Naším cílem je otevřená škola s přátelskou atmosférou, ve které probíhá prevence napříč činnostmi.